

1107-2
(2e)

stanknotie

PLAN DEURNSCHE PEEL-MARIAPEEL

peelvenen

P 1107-02

(2e ex)

STARTNOTITIE PLAN DEURNSCHE PEEL-MARIAPEEL

*Landinrichtingscommissie
de Peelvenen*

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
2	WAAROM EEN MILIEUEFFECTRAPPORTAGE?	5
3	DE OPDRACHT AAN DE LANDINRICHTINGSCOMMISSIE	7
4	PLAN EN HET MILIEUEFFECTRAPPORT	8
5	BESCHRIJVING VAN DE HUIDIGE SITUATIE IN DE PEELVENEN	9
	5.1. Natuur	9
	5.2. Landbouw	10
	5.3. Recreatie en toerisme	11
	5.4. Bos, landschap en cultuurhistorie	11
	5.5. Leefbaarheid	12
	5.6. Water	13
	5.7. Milieu	13
6	MILIEUEFFECTEN VAN INRICHTINGSMAATREGELEN	15
7	DE ALTERNATIEVEN	16
8	STAPPEN IN DE PROCEDURE	18
	Bijlage 1 Namen en Adressen	21
	Literatuur	22
	Kaart 1 Landinrichtingsproject Peelvenen	
	Kaart 2 Ligging landbouwbedrijven	
	Kaart 3 Natuur, bos en landschap	
	Kaart 4 Water en Milieu	

In het Structuurschema Groene Ruimte is het Peelvenengebied aangemerkt als Strategisch Groenproject. Strategische Groenprojecten hebben een hoge prioriteit bij het toekennen van financiële middelen en instrumenten.

Zonder het instrument landinrichting en de extra middelen worden de doelstellingen voor de Peelvenen niet bereikt. Immers, het realiseren van de doelstellingen voor het gebied vraagt om ingrijpende maatregelen in delen van het gebied. Daarom heeft de Landinrichtingscommissie besloten de komende periode met name in te zetten op het noordelijk deel van de Peelvenen.

De begrenzing van het project de Peelvenen is aangegeven op kaart 1. Op de kaarten 2 tot en met 4 wordt ingezoomd op het noordelijke deel, dat wil zeggen het gebied in en rond de Deurnsche Peel en de Mariapeel. Daarover gaat deze Startnotitie.

1 INLEIDING

De Streekcommissie Peelvenen heeft in november 1999 de Projectnota Peelvenen afgerond en ter vaststelling voorgelegd aan beide provincies. In de Projectnota zijn de belangrijkste knelpunten gesignaleerd, oplossingsrichtingen aangegeven en zijn ook keuzes gemaakt. De Streekcommissie kiest voor landinrichting (naast andere instrumenten) om de doelstellingen voor Peelvenen te realiseren. Daarom is de Streekcommissie op 24 februari j.l. *geïnstalleerd als landinrichtingscommissie*. Met deze gemotiveerde aanwijzing hebben de provincies Noord-Brabant en Limburg besloten tot een voortzetting van de gezamenlijke gebiedsgerichte aanpak.

1994 zoals gewijzigd bij Besluit van 7 mei 1999, Stb. 224 Onderdeel C categorie 9.2, is een functiewijziging van meer dan 500 ha mer-plichtig.

De Landinrichtingscommissie kiest voor een gefaseerde aanpak en legt de prioriteiten bij de realisatie van de natuurdoelstellingen in en rond de Deurnsche Peel en de Mariapeel. De reden voor de gefaseerde aanpak is gelegen in de ingrijpende functiewijziging in het Peelvenengebied, geconcentreerd in het noordelijk deel, en het moeizaam

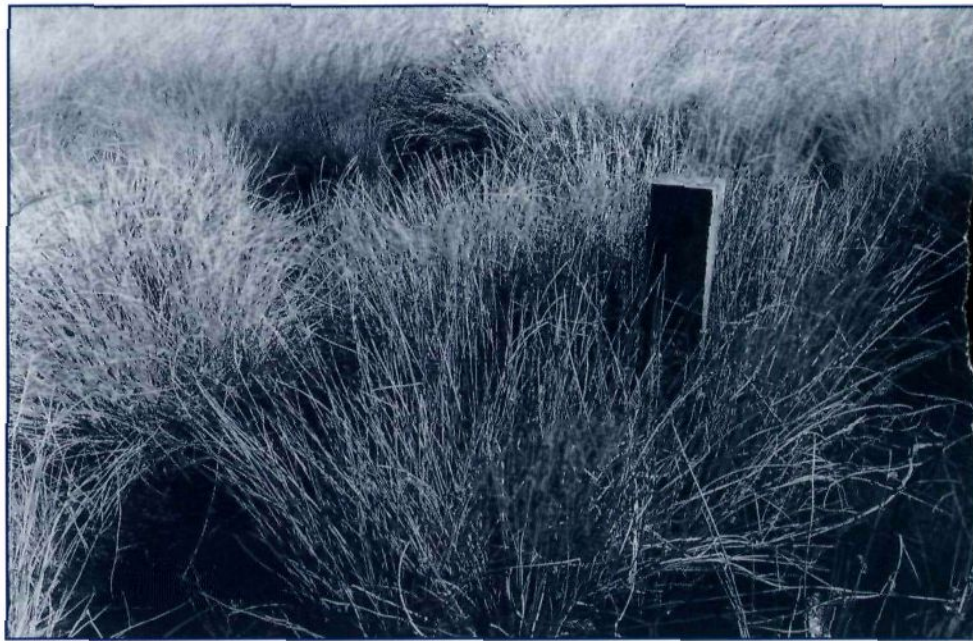
2 WAAROM EEN MILIEUEFFECT-RAPPORTAGE?

In het project de Peelvenen vindt een groot-schalige functiewijziging van landbouwgronden plaats. In het totale projectgebied de Peelvenen zal ca. 1700 ha landbouwgrond worden omgevormd in natuur en bos. In het plangebied Deurnsche Peel-Mariapeel, het noordelijk deel van het Peelvenengebied, gaat het om 1178 ha. Voor de 1500 ha nieuwe natuur is de toekomstige bestemming in de begrenzingenplannen Noord-Limburg-West (1997) in Limburg en Peelvenen (1999) in Noord-Brabant vastgelegd. Overeenkomstig het Besluit milieu-effectrapportage

verkregen draagvlak. Na het opstellen van het plan voor het noordelijke deel richt de aandacht zich ook op het zuidelijke deel. Mede omdat het nog enkele jaren duurt voordat in het zuidelijke deel de planvorming en de uitvoering start en mogelijke beleidsaanpassingen in het kader van de reconstructie helder worden, wordt dit gebied buiten deze m.e.r. gehouden.

Voor het scheppen van een goede uitgangssituatie voor de natuurontwikkeling is het nodig inrichtingswerken uit te voeren. Hierbij moet worden gedacht aan aanpassingen in de waterbeheersing (peilverhoging), aanpassingen in het wegenpatroon, enz. Ook voor de andere beleidsdoelstellingen zijn inrichtingsmaatregelen nodig zoals het treffen van recreatieve voorzieningen. Het MER brengt de effecten van de inrichtingsmaatregelen in beeld.

In het MER worden, naast de beschrijving van de autonome ontwikkeling twee alternatieven doorgerekend om het verschil in effecten voor iedereen in beeld te krijgen. De door te rekenen alternatieven zijn: het natuuralternatief en het cultuurhistorisch-natuuralternatief. Uiteindelijk zal, naar verwachting, een voorkeursalternatief worden opgesteld dat wordt uitgewerkt in het Plan Deurnsche Peel-Mariapeel. De resultaten uit het MER zijn hiervoor nodig.

Na de procedure doorlopen te hebben en het plan Deurnsche Peel-Mariapeel te hebben vastgesteld worden de inrichtingswerken voor het plangebied *Deurnsche Peel-Mariapeel* door de Landinrichtingscommissie in één of meerdere deelplannen aangeboden aan Gedeputeerde Staten van Limburg en Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. Dit is overeenkomstig de nieuwe werkwijze binnen landinrichting. Deelplannen (of uitvoeringsmodules) bestaan uit een pakket van maatregelen die maximaal in 4 jaar worden uitgevoerd. Nadat deze deelplannen zijn vastgesteld door beide colleges van Gedeputeerde Staten en de financiering is voorzien kan de uitvoering van start.

met de belangen van de bewoners en gebruikers van het gebied en de overige waarden om te gaan. Puntsgewijs is hier onder aangegeven waar de landinrichtingscommissie voor staat:

- realisering van 1500 ha nieuwe natuur binnen de opgestelde Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in de komende 15 jaar op basis van vastgestelde begrenzingsplannen;
- uitwerking van perspectieven voor de landbouw en actief realiseren van diverse ontwikkelingsmogelijkheden;
- realisering van duurzame watersystemen gericht op versterking van de natuurfunctie, bestrijding van schade in de landbouw en verbetering van de waterkwaliteit;
- terugdringing van de verzuring door de toepassing van de op provinciaal niveau ontwikkelde gebiedsgerichte aanpak van de ammoniakemissies en de effecten hiervan;
- realisering van ontwikkelingsmogelijkheden voor recreatie en toerisme;
- uitwerking van de mogelijkheden voor behoud, herstel en ontwikkeling van bos en landschap en de realisering hiervan.

Randvoorwaarden bij deze hoofddoelstellingen zijn de leefbaarheid in de kleine kernen en de herstructurering van het platteland, waarbij landbouw en toerisme twee speerpunten zijn.

3 DE OPDRACHT AAN DE LANDINRICHTINGS- COMMISSIE

In het Peelvenengebied liggen kansen voor een unieke natuur. Echter de uitgangspunten voor de na te streven natuurdoeltypen moeten worden ingevuld. Hiervoor is een grootschalige functie-wijziging van landbouwgronden nodig. Bovendien moet de waterhuishouding en de inrichting van het gebied worden aangepast. Voor dit project is door de inspanning van de Streekcommissie Peelvenen in de afgelopen jaren draagvlak ontstaan. Voor de uitvoering van het plan is het van belang zorgvuldig

4 PLAN EN HET MILIEU- EFFECTRAPPORT

Het Plan Deurnsche Peel-Mariapeel richt zich op de realisatie van de vastgestelde ecologische hoofdstructuur (EHS) en het uitvoeren van de inrichtingsmaatregelen voor de realisatie van de natuurdoeltypen. Hiervoor dienen een aantal agrarische bedrijven te worden beëindigd en verplaatst. Voor het plangebied Deurnsche Peel-Mariapeel wordt gebruik gemaakt van het wettelijke instrument landinrichting. Het is een wettelijke plicht om bij het Plan Deurnsche Peel-Mariapeel dat ter inzage wordt gelegd het Milieueffectrapport (MER) voor inspraak aan te

bieden. In het plan worden de bestuurlijke afspraken die betrekking hebben op het plangebied uitgewerkt.

Bij de begrenzing van de EHS is gepoogd de gebieden te begrenzen die als gevolg van te treffen inrichtingsmaatregelen voor de natuurdoelstellingen gelegen zijn in de hydrologische invloedssfeer.

Door voortschrijdend inzicht tijdens de m.e.r. zal blijken of het studiegebied groter moet zijn dan het plangebied. Het MER zal bijdragen aan een gedragen plan voor de Deurnsche Peel en de Mariapeel.

De beleidsontwikkeling reconstructie zandgronden is nog volop in ontwikkeling. Zodra er meer duidelijkheid is zal er inzicht worden gegeven in de mogelijkheden en consequenties voor het plan Deurnsche Peel-Mariapeel.

De Landinrichtingscommissie is initiatiefnemer voor het opstellen van de startnotitie Deurnsche Peel-Mariapeel. De secretaris van de Landinrichtingscommissie de Peelvenen treedt *op als contactpersoon en vertegenwoordiger* van de initiatiefnemer.

Het bevoegde gezag zijn de provincie Limburg en de provincie Noord-Brabant omdat het Peelvenengebied zich over twee provincies uitstrekt. Formele procedures worden door de provincie Limburg als coördinerend bevoegd gezag, mede namens de provincie Noord-Brabant, uitgevoerd. De MER coördinator van de provincie Limburg treedt op als contactpersoon en vertegenwoordiger van het coördinerend bevoegd gezag. De namen en adressen van de initiatiefnemer en het coördinerend bevoegd gezag zijn opgenomen in bijlage 1.

aangewezen als kerngebieden. Het Nationaal Park De Groote Peel heeft een omvang van ruim 1300 hectare. Het is een van de laatste grotendeels afgegraven hoogveengebieden die gespaard zijn gebleven voor ontginning. Het bestaat uit een afwisselend landschap van ontoegankelijke veenmoerassen, plassen, open heideterreinen, vlakten met pijpenstrootje en zandruggen. Het vochtige karakter en de rust maken het gebied aantrekkelijk voor vogels. De Groote Peel kent een bijzondere plantengroei van vaak zeldzame soorten. De gezamenlijke oppervlakte van de Deurnsche Peel en de Mariapeel bedraagt ruim 2500 hectare (incl. het Grauwveen, het Zinkske, de Heitrakse Peel

5 BESCHRIJVING VAN DE HUIDIGE SITUATIE IN DE PEELVENEN

Het Peelvenengebied kan worden opgesplitst in een noordelijk deel, met de op de horst gelegen natuurgebieden de Deurnsche Peel en de Mariapeel, en in een zuidelijk deel, met de in de slenk gelegen Groote Peel.

5.1 Natuur

In het Natuurbeleidsplan zijn de natuurgebieden de Groote Peel en Mariapeel-Deurnsche Peel

en de Liesselse Peel)(kaart 3). Het gebied bestaat uit een complex van fragmenten levend hoogveen, beginstadia van regenererend hoogveen, heide op rustend hoogveen en minerale gronden, loof- en naaldbos, graslanden en open water.

Naast deze kerngebieden zijn als afronding van en verbinding tussen de kerngebieden een aantal natuurontwikkelingsgebieden aangegeven, welke in sommige gevallen door middel van ecologische verbindingzones met elkaar in relatie worden gebracht. Overige ecologische waarden worden onderkend in een aantal meer open landbouwgebieden rond de veengebieden die belangrijk zijn voor weidevogels en ganzen.

Binnen het Peelvenengebied is een groot aantal (ca. 100) bedrijven in meer of mindere mate rechtstreeks betrokken in de EHS-begrenzing. 54 hiervan

(47 in Noord-Brabant en 7 in Limburg) liggen voor een belangrijk deel van de bedrijfsoppervlakte (50% of meer) binnen de begrenzing van de EHS.

Voor het realiseren van de centrale doelstelling is de waterhuishouding de belangrijkste sturende factor, gezien het specifieke geohydrologische systeem. Uitgaande van de geohydrologische situatie liggen de beste mogelijkheden voor hoogveenontwikkeling in het gebied van de Deurnsche Peel en Mariapeel.

Het streven naar levend hoogveen kan slechts op de lange termijn worden bereikt. Dit houdt automatisch in dat op die plaatsen waar dat doel niet of nog niet wordt gehaald, ruimte wordt geboden voor andere waardevolle vormen van (hoog-)veen/moeras, zoals hoogveenlevensgemeenschappen, laagvenen, (kwel-)moerassen en plassen, berkenbroekbossen, heiden, vennen, enz.

Prioriteit ligt bij het verwerven van de grond gelegen binnen de zones met een sterke hydrologische relatie met de huidige Peelreservaten. In het gebied van de Groote Peel strekken de hydrologische relaties zich over een veel grotere afstand uit dan bij de Deurnsche Peel en Mariapeel. Daarom leveren de hectaren op de Peelhorst in het algemeen een hoger (direct en indirect) hydrologisch rendement op, in combinatie met een hoog ecologisch rendement. Hierom is bij de begrenzing van de EHS in het gebied Deurnsche/Mariapeel de

nadruk gelegd op hydrologische en ecologische processen die een zelfregulerend natuurgebied mogelijk maken. In de Groote Peel is vooral het behoud van de bestaande gevarieerde patronen van levensgemeenschappen richting gevend en minder de verhoging van de mate van natuurlijkheid.

5.2 Landbouw

Binnen de Peelvenen liggen ruim 500 agrarische bedrijven (kaart 2). De intensieve veehouderij (varkens en pluimvee) is de belangrijkste bedrijfstak met het grootste aantal bedrijven, gevolgd door de rundveehouderij, welke de grootste oppervlakte van de landbouwgrond gebruikt. Daarnaast vormt de tuinbouw eveneens een belangrijke bedrijfstak, bestaande uit glastuinbouw, champignonenteelt, boomteelt, vollegrondstuinbouw en fruitteelt. De varkenshouderij en de rundveehouderij komen verspreid over het gehele gebied voor. De pluimveehouderij daarentegen is vooral gelegen in het Limburgse deel met een concentratie bij Ospel. Zowel de glas- als de vollegrondstuinbouw liggen geconcentreerd rond Meijel, Helenaveen/Neerkant en ten oosten van de Horster Driehoek.

Het gaat om relatief grote en vitale bedrijven. Het aandeel hoofdberoepbedrijven is hoger dan landelijk, de gemiddelde leeftijd van de bedrijfshoofden is lager en de bedrijfsopvolgingssituatie is aanzienlijk beter. Er is sprake van een sterke ondernemers- en pioniersgeest. De ondernemers zijn sterk gehecht aan de cultuur, wonen en werken in deze regio. Dientengevolge is de markt voor grond en productierechten (melk, mest, ammoniakemissie) in vergelijking met de rest van Nederland meer gespannen en zijn de prijzen voor grond en productierechten hoger. De landbouw is de belangrijkste vorm van werkgelegenheid in deze regio.

Met uitzondering van de milieuomstandigheden is de uitgangssituatie voor de landbouw goed. Dit vanwege de aanwezige schaalgrootte en agglomeratievoordelen als gevolg van de aanwezigheid van een regionale keten van toelevering en verwerking van hoge kwaliteit.

Het bevorderen van optimale productieomstandigheden en afzetmogelijkheden blijft echter noodzakelijk voor het behoud van duurzame perspectieven.

Deze duurzame perspectieven worden nu en in de nabije toekomst echter fors beïnvloed door een aantal beleidsontwikkelingen op het gebied van ruimte, water, milieu en dierwelzijn. Veel bedrijven zitten klem tussen elkaar, de woonkernen, de natuurgebieden en een stapeling van regelgeving.

Deze problemen overstijgen het oplossingsvermogen op bedrijfsniveau. Deze ontwikkelingen maken een ingrijpende en samenhangende herstructurering van het landelijk gebied en daarmee ook van de landbouw noodzakelijk.

5.3 Recreatie en toerisme

De aanwezige natuur- en cultuurwaarden maken het gebied Peelvenen recreatief juist zo interessant. Belangrijke waarden zijn de rust, de weidsheid van het landschap (zowel in als buiten de natuurgebieden), de ruigheid, bijzondere flora en fauna, het landelijke karakter, de peelontginningsdorpen Griendtsveen en Helenaveen, de wandel- en fietsmogelijkheden en de informatiecentra/ musea in het Peelgebied.

Bovengenoemde waarden en het aanbod aan voorzieningen voor recreatief medegebruik zijn belangrijk en worden intensief benut door de lokale en regionale bevolking, alsmede door de verblijfsrecreanten uit de omgeving.

In de directe omgeving van de Peelvenen bevindt zich een ruim aanbod van dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen (musea, bungalowparken, recreatiecentra e.d.). Voor deze accommodaties vormt de Peelvenen onderdeel van de recreatieve omgeving van hun bezoekers.

De mobiliteit van de mensen, alsmede een toenemende belangstelling voor cultuurwaarden (ondermeer van de peelhistorie) en natuurwaarden (ondermeer het bekijken en beleven van de natuur) heeft tot gevolg dat het aantal bezoekers van het bezoekerscentrum Mijl op Zeven blijft groeien. Inmiddels zijn de plannen gereed voor de bouw van een nieuw bezoekerscentrum aan de rand van de Groote Peel, nabij het bestaande centrum.

5.4 Bos, landschap en cultuurhistorie

Op basis van de abiotische ondergrond en als gevolg van de historische ontwikkelingen heeft het

landschap een specifieke opbouw. Daarbij spelen de verschillen tussen horst, slenk en peelrandbreuk een essentiële rol. De opbouw is in het huidige landschap goed zichtbaar door contrasten en verschillen in vorm, openheid en patroon van het landschap. Meest kenmerkend zijn de groot-schalige, open ontginningsgebieden (met name rond de Groote Peel) en de meer besloten oude cultuurlandschappen rond de dorpen Meijel, Neerkant en Liessel.

Een ander opmerkelijk structuuraspect is de dominante hoofdrichting in het gebied, die gekoppeld is aan het verloop van de peelrandbreuk. Het merendeel van de lijnen van lokale wegen en kanalen ligt min of meer evenwijdig aan deze breuk of staan daar juist loodrecht op.

De voortschrijdende verstening, uitbreiding van infrastructuur (mogelijke aanleg van de IJzeren Rijn) en uniformering van het landschap zorgen voor een kwaliteitsvermindering van het gebied. De toenemende mobiliteit van recreanten zorgt voor een vrij grote druk op het landschap en natuurgebieden. Echter, door de realisatie van de EHS zullen aanzienlijke stukken landbouwgrond aansluitend aan de hoogveenreservaten van functie en uiterlijk veranderen.

In het Strategische Groenproject is tevens als doelstelling het realiseren van 200 ha bos

opgenomen. Vooralsnog heeft dit onderdeel geen prioriteit bij de Landinrichtingscommissie.

Door de bijzondere cultuurhistorische waarden is het dorp Griendtsveen aangewezen als beschermd dorpsgezicht. De aanwijzing van het dorp Helenaveen en het gebied langs de Soemeersingel als beschermd dorpsgezicht is in procedure. Het ministerie van VROM heeft nog geen formeel besluit genomen. Binnen deze dorpen en ook daarbuiten komt een aantal waardevolle boerderijen, dagwerkerswoningen en industriegebonden gebouwen voor. Tevens zijn er waardevolle laanbeplantingen aanwezig die dateren uit de tijd van de veenontginning. Van cultuurhistorische waarde is verder het

5.5 Leefbaarheid

De peelregio met nog vele kleinere kernen heeft haar bestaansrecht te danken aan en ontleent deze ook nu nog hoofdzakelijk aan het platteland. Momenteel zijn er veel ontwikkelingen gaande die om een integrale plattelandsvernieuwing vragen. Het gaat niet alleen om de doorwerking van beleid ten aanzien van natuur, milieu en water. Ook binnen de agrarische sector zelf voltrekken zich momenteel ingrijpende economische veranderingen. Een agrarische sector onder druk heeft te kampen met effecten als: inkomensreductie, afkalvend agro-economisch potentieel en perspectief, uitstroom uit de sector en uitstroom uit het gebied indien er geen of onvoldoende economische alternatieven geboden kunnen worden. Afnemend economisch draagvlak bij de agrarische sector en uitstroom uit het gebied betekenen minder bestedingen ter plaatse, minder ondersteuning aan en participatie in het verenigingsleven e.d.

De vele ingrijpende ontwikkelingen leiden niet alleen tot sociaal-economische problemen, maar ook in sociaal-cultureel opzicht staat het platteland en in het bijzonder de leefbaarheid van kleine kernen onder druk. Door de afname van het aantal agrarische bedrijven, maar ook van het concentratiebeleid waarbij ontwikkelingstaken vooral aan centrumgemeenten worden toegekend en daarbuiten in wezen het stand-still principe wordt gehanteerd is de leefbaarheid onderwerp van gesprek. Stilstand betekent in de praktijk vaak achteruitgang en dat is ook precies hetgeen er gebeurt in de kleine kernen. Het voorzieningenniveau op alle terreinen brokkelt af. Ondermeer winkels sluiten, zorgfuncties vertrekken, scholen worden in hun voortbestaan bedreigd, het openbaar vervoer wordt extensiever en het verenigingsleven kan zich steeds moeilijker handhaven.

Het project "Leefbaarheid in De Peel", dat inmiddels is beëindigd, heeft bovenstaande problematiek nader in beeld gebracht. Het is een belangrijke aanzet geweest tot het ontwikkelen van een samenhangende beleidsvisie over leefbaarheid van kleine kernen en het heeft bevorderend gewerkt voor het tot stand komen van een interactief samenspel tussen overheden, sociale kaders en burgers in het aanpakken van leefbaarheidproblemen.

kanalen en wijkensysteem (vaarten en drietanden) tussen Griendtsveen en Helenaveen. Deze liggen gedeeltelijk in de natuurgebieden Mariapeel-Deurnsche Peel.

Bij de aanwijzing van Helenaveen als beschermd dorpsgezicht geven Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant wel aan dat als gevolg van de keuze voor natuurontwikkeling voor het gedeelte ten noorden van de Rector Nuysstraat de landschapsstructuur zal wijzigen, het agrarische gebruik zal wijzigen in nat natuurgebied, wijken en sloten op termijn dichtgroeien en oude laanbeplantingen op termijn verdwijnen. Bestaande bebouwing zal echter gehandhaafd blijven.

5.6 Water

Dwars door het gebied Peelvenen loopt de Peelrandbreuk. De Mariapeel en Deurnsche Peel en omgeving bevinden zich op de Peelhorst en de Groote Peel en omgeving in de Centrale Slenk. Door de grote geohydrologische verschillen tussen beide gebieden is sprake van duidelijk verschillende watersystemen.

In het gebied ligt een uitgebreid stelsel van waterlopen, waarvan de bronnen liggen in de hooggelegen peelgebieden nabij de waterscheiding. Globaal gezien watert het Brabantse deel van het gebied af in westelijke en noordwestelijke richting en het Limburgse deel in oostelijke richting. Verder vervult het aanwezige kanalenstelsel een belangrijke functie voor waterdoorvoer en wateraanvoer(kaart 4).

De omvangrijke waterbeheersingswerken in het verleden, ondermeer in het kader van de ontginningen en van landinrichtingsprojecten, en de intensivering van het grondgebruik en daarmee samenhangende inrichting (o.a. drainage en beregening) hebben geleid tot de huidige situatie. In de huidige situatie zijn de natuurgebieden met hun specifieke natuurwaarden sterk verdroogd. Ook in het overgrote deel van de landbouwgebieden treedt in de zomer een vochttekort op. Daarentegen ondervindt de landbouw in een aantal gebieden, vooral aan de Limburgse zijde, enige hinder van te hoge grondwaterstanden in het vroege voorjaar. Als gevolg van kwel treedt op een enkele plek ook in de zomer enige wateroverlast op. Via de Noordervaart, het Kanaal van Deurne en de Helenavaart wordt voor de landbouwgebieden water afkomstig uit de Maas aangevoerd en ingelaten op de diverse beken en waterlopen. Gebiedsvreemd water wordt sinds 1997 niet meer ingelaten in het natuurgebied Mariapeel.

5.7 Milieu

In het gebied Peelvenen is sprake van een forse verzuring, die in belangrijke mate wordt veroorzaakt door de grote uitstoot van ammoniak door de grote veedichtheid in deze regio. Begin jaren 90 bedroeg de ammoniakdepositie in grote delen van het gebied meer dan 4.400 mol/ha/jr (Plan van Aanpak NU BL). Uit recente metingen in Noord-Limburg van de ammoniakconcentratie is gebleken dat de depositie nog hoger blijkt te liggen

(ca. 6.000 mol/ha/jr.) Door maatregelen op het gebied van huisvesting van de dieren en de opslag en aanwending van de mest neemt de emissie en daarmee de depositie af, maar blijft nog altijd veel te hoog. Deze zure depositie van NH_3 heeft een vermestende invloed. Dit leidt tot aantasting en bedreiging van de kwaliteit van de zeer waardevolle en van nature voedselarme Peelrestanten. De bedrijven in de directe omgeving van de natuurgebieden vormen de grootste bedreiging. Door het zogenaamde objectgerichte ammoniakbeleid wordt getracht op vrijwillige basis deze bedrijven (depositie $\rightarrow$ 300 mol) te verplaatsen dan wel vervroegd hun productie te laten beëindigen.

De grote veedichtheid heeft ook tot gevolg dat er sprake is van een fors mestoverschot. Het mestoverschot heeft, vooral in de periode vóór de mestwetgeving, geleid tot een sterke overbemesting. Als gevolg hiervan is een deel van de gronden nu aan te merken als fosfaatverzadigde gronden. Daarnaast is door de uitspoeling van nitraat het grond- en oppervlaktewater te sterk belast. Deze situatie vormt een bedreiging voor het drinkwater voor mens en dier, het gietwater voor de land- en tuinbouw en het kwel- en oppervlaktewater voor de natuur. Met de huidige wet- en regelgeving (ondermeer het mineralenaangiftesysteem) is een traject ingezet van kentering en verbetering van de situatie.

In het gebied ligt een aantal bodemverontreinigingslocaties. Het betreft voornamelijk oude vuilstortplaatsen, puinstortingen en vervuilde bedrijfslocaties. Een paar locaties zijn zelfs gelegen binnen de bestaande natuurgebieden.

Bij het milieuthema verstoring gaat het om geluid en stank. De natuurgebieden zijn aangewezen als stiltegebied. Daarnaast zijn de landbouwgebieden in Brabant, gelegen aan de NW en W-zijde van de Groote Peel en grenzend aan de Deurnsche Peel ook grotendeels aangewezen als Stiltegebied. Een aantal veebedrijven is zodanig gelegen t.o.v. burgerbebouwing en de woonkernen dat sprake is van stankhinder.

Het huidige beleid t.a.v. ammoniak en stank legt al aan veel veebedrijven beperkingen op bij uitbreiding of hervestiging.

Samenvattend mag geconcludeerd worden dat het milieu in het gebied voor de functies wonen, recreatie, natuur en de landbouw zeer belangrijk is.

Onderzoek	Toetsingscriteria	Meetmethode
Aanpassen waterhuishouding(kwantiteit en kwaliteit) in de bestaande en toekomstige natuurgebieden aan de eisen van de beoogde natuurdoeltypen	Oppervlakte	Modelonderzoek, waterkwaliteit meten
Gevolgen van de waterhuishoudkundige aanpassingen in de natuurgebieden op de omliggende landbouwgronden	Oppervlakte, opbrengstdepressie	Modelonderzoek, HELP-tabel
Het terugbrengen van de lokale ammoniakdepositie/-emissie tot in ieder geval de critical loads voor de meest kritische natuurdoeltypen	Depositie/emissie van de lokale landbouwbedrijven op de natuurgebieden.	NH ₃ berekening
Verminderen van uit- en afspoeling van fosfaat en nitraat naar natuur binnen de EHS	P-vracht of P-gehalte	Veldwaarnemingen, meten, berekeningen
Behoud geomorfologische waarden	Geomorfologische waarden	Vergelijking inventarisaties en plankaarten
Behoud archeologische waarden	Archeologische waarden en plankaarten	Vergelijking inventarisaties
Behoud cultuurhistorische waarden	Cultuurhistorische waarden	Vergelijking inventarisaties en plankaarten
Opheffen van puntverontreinigingen	Puntverontreinigingen	Vergelijking inventarisatie en plannen

6 MILIEUEFFECTEN VAN INRICHTINGS-MAATREGELEN

In bovenstaande tabel zijn de vraagstukken incl. toetsingscriteria en de meetmethoden aangegeven die nader worden onderzocht voor het MER en het Plan Deurnsche Peel-Mariapeel.

7 DE ALTERNATIEVEN

In dit hoofdstuk worden voorstellen gedaan voor een drietal alternatieven die voor de m.e.r. worden opgesteld. Tijdens het uitwerken van de alternatieven zal worden bekeken of binnen de alternatieven varianten worden doorgerekend. De randvoorwaarden die voor alle drie de alternatieven gelden zijn:

- De vastgestelde ecologische hoofdstructuur;
- De beschermde dorpsgezichten Helenaveen (nu nog in procedure) en Griendtsveen;
- Het functioneel handhaven van de bebouwing aan de Soemeersingel.
- Habitat/vogelrichtlijn Conventie van Bern
- Streekplannen

DE AUTONOME ONTWIKKELING

Deze variant beschrijft de ontwikkelingen zonder dat er invulling wordt gegeven aan het Strategische Groenproject zoals bedoeld in het Structuurschema Groene Ruimte, dus zonder landinrichting. In deze variant zal in 2008 maar een deel van de EHS zijn aangekocht. Omdat slechts delen van de EHS zijn aangekocht kunnen inrichtingsmaatregelen niet of slechts maar voor een beperkt deel worden uitgevoerd. Pas ver na 2018, als naar alle waarschijnlijkheid het grootste deel van de EHS is verworven, kunnen meer inrichtingsmaatregelen worden uitgevoerd. Een optimale inrichting en beheer wordt echter, gezien de intentie, pas mogelijk nadat alle gronden zijn verworven. De maatregelen voortvloeiend uit het waterakkoord worden uitgevoerd. Onder het waterakkoord worden verstaan de afspraken in het Wateraanvoerplan van 1994, de intentieverklaring "Wateraanvoer en waterverdeling Limburgs en Brabants kanalenstelsel en het bestuursakkoord van 1998 "Realisatie eerste fase wateraanvoer via het Limburgs en Brabants kanalenstelsel.

HET NATUURALTERNATIEF

Het uitvoeren van de inrichtingsmaatregelen voor de natuurdoeltypen (door LNV vastgesteld) zijn in dit alternatief het uitgangspunt. De EHS is totaal verworven. Kritisch zal worden bezien of de natuurdoeltypen (volgens de vastgestelde Rbon-plannen) met de uit te voeren inrichtingsmaatregelen zich naar verwachting kunnen ontwikkelen. Gekeken wordt of de voorwaarden voor een proces om te komen tot een zelf regulerend natuurgebied kunnen worden gerealiseerd. Gekeken zal worden of de afspraken uit het waterakkoord realiseerbaar zijn in dit alternatief. Ook zal worden berekend of in de omliggende (landbouw)gebieden aanvullende maatregelen getroffen moeten worden voor de optimalisatie van dit alternatief.

De varianten binnen dit alternatief spitsen zich toe op het opheffen van mogelijk belemmerende factoren voor de optimale ontwikkeling van de natuurdoeltypen. Te denken valt aan het stopzetten van de wateraanvoer van gebiedsvreemd water door de Peelkanalen t.b.v. de landbouw in Oost-Brabant, het aanpassen van bufferzones, het beperken van de toegankelijkheid van het gebied, ed.

HET CULTUURHISTORISCHE-NATUURALTERNATIEF

In het projectgebied van de Peelvenen zijn twee beschermde dorpsgezichten aanwezig (beschermde dorpsgezicht Helenaveen is nog niet vastgesteld). Dit betreft het dorp Griendtsveen en het ontginningsspatroon met bijbehorende gebouwen langs de Soemeersingel incl. Helenaveen.

Uitgaande van een volledige instandhouding van de beschermde dorpsgezichten (incl. ontginningsspatroon) wordt berekend waar welke natuurdoeltypen realiseerbaar zijn.

De varianten binnen dit alternatief richten zich op vormen waarop inhoud kan worden gegeven aan het beschermde dorpsgezicht. Zo zou het een optie kunnen zijn om in een deel van de vaarten wel onderhoud te plegen en in een ander deel niet om zo de overgang van cultuur naar natuur te benadrukken.

8 STAPPEN IN DE PROCEDURE

De verhouding tussen landinrichting en de m.e.r. en de bijbehorende stappen zijn aangegeven in het schema op de volgende bladzijde.

Na publicatie van de Startnotitie m.e.r. zijn de volgende stappen van belang:

- *Inspraak* op Startnotitie m.e.r. ten behoeve van de richtlijnen voor de inhoud van het MER. Een ieder kan gedurende een maand aan het bevoegd gezag, het college van Gedeputeerde Staten van Limburg en Noord-Brabant, zijn of haar wensen kenbaar maken voor de op te stellen MER.
- *Vaststelling richtlijnen voor het MER* door de beide colleges van Gedeputeerde Staten.

De Commissie voor de milieueffectrapportage (Cmer) brengt een onafhankelijk advies uit over de conceptrichtlijnen. De colleges van Gedeputeerde Staten betrekken dit advies en de adviezen van de wettelijke adviseurs en de ingekomen reacties naar aanleiding van de Startnotitie bij het opstellen van de Richtlijnen. De beide colleges van Gedeputeerde Staten stellen als bevoegd gezag de richtlijnen voor het MER vast.

- *Opstellen ontwerpplan Deurnsche Peel-Mariapeel en MER.*

Het Voorontwerpplan en het MER worden door de Landinrichtingscommissie opgesteld.

- *Inspraak.*

De colleges van Gedeputeerde Staten aanvaarden als bevoegd gezag het MER en maken dit MER bekend, tezamen met de publicatie van het Voorontwerpplan door de Landinrichtingscommissie. De Cmer toetst het MER en beziet of het genomen besluit gedragen wordt door het MER.

- *Opstellen Plan.*

Aan de hand van inspraakreacties en adviezen, welke zowel gericht kunnen zijn op het Voorontwerpplan als het MER zal de Landinrichtingscommissie het Ontwerpplan op basis van het gekozen alternatief aanpassen. De beide colleges van Gedeputeerde Staten stellen dit als ontwerpplan vast en leggen het ter visie.

- *Bezwarenbehandeling en vaststelling plan.*

Na indiening van bezwaren op het plan en behandeling van de bezwaarschriften wordt door de colleges van Gedeputeerde Staten (bevoegd gezag) het plan Deurnsche Peel-Mariapeel vastgesteld ingevolge artikel 81 van de Landinrichtingswet. Hierna wordt de uitvoering van het plan ter hand genomen met één of meer deelplannen.

- *Evaluatie.*

Na uitvoering van het project is het bevoegd gezag (GS) wettelijk verplicht een evaluatie uit te voeren naar de opgetreden milieueffecten.

In het schema op de volgende pagina staat de procedure om te komen tot het MER en Plan Deurnsche Peel-Mariapeel weergegeven.

TERMIJNEN	INITIATIEFNER Landinrichtings- Commissie Peelvenen	BEVOEGD GEZAG Provincie Limburg Provincie Noord-Brabant	ANDEREN
April 2000	STARTNOTITIE Bekendmaking		
4 weken			Inspraak/advies (PCO en PPC)
9 weken			Advies richtlijnen Commissie m.e.r.
13 weken	Overleg RICHTLIJNEN		
	OPSTELLEN MER EN ONTWERPPLAN Indienen MER en ontwerpplan		
6 weken		Beoordeling aanvaardbaarheid MER en ontwerpplan	
8 weken	Bekendmaking MER en ontwerpplan		
13 weken			Inspraak en advies (bij landinrichtings- commissie)
5 weken			Advies Commissie m.e.r.
	UITWERKING TOT PLAN	VASTSTELLEN PLAN Evaluatie milieugevolgen	

Coördinerend bevoegd gezag
Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg
Hoofdgroep Ruimte, Groen en Verkeer
Afdeling Ruimtelijk Beleid
Ir. R.G.E. Ubachs
Postbus 5700
6202 MA Maastricht
tel: 043-3897646

BIJLAGE 1

Namen en Adressen

Initiatiefnemer

Landinrichtingscommissie de Peelvenen

Secretaris: Dienst Landelijk Gebied

P.F.C.W. van der Broeck

Postbus 1237

6040 KE Roermond

tel: 0475-356828

Waterhuishoudingsplan Provincie Limburg
Provincie Limburg 1995

Milieubeleidsplan Limburg
Provincie Limburg 1995

Natuurbeleidsplan
Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer
en Visserij 1990

Structuurschema Groene Ruimte
Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en
Milieubeheer 1992

LITERATUUR

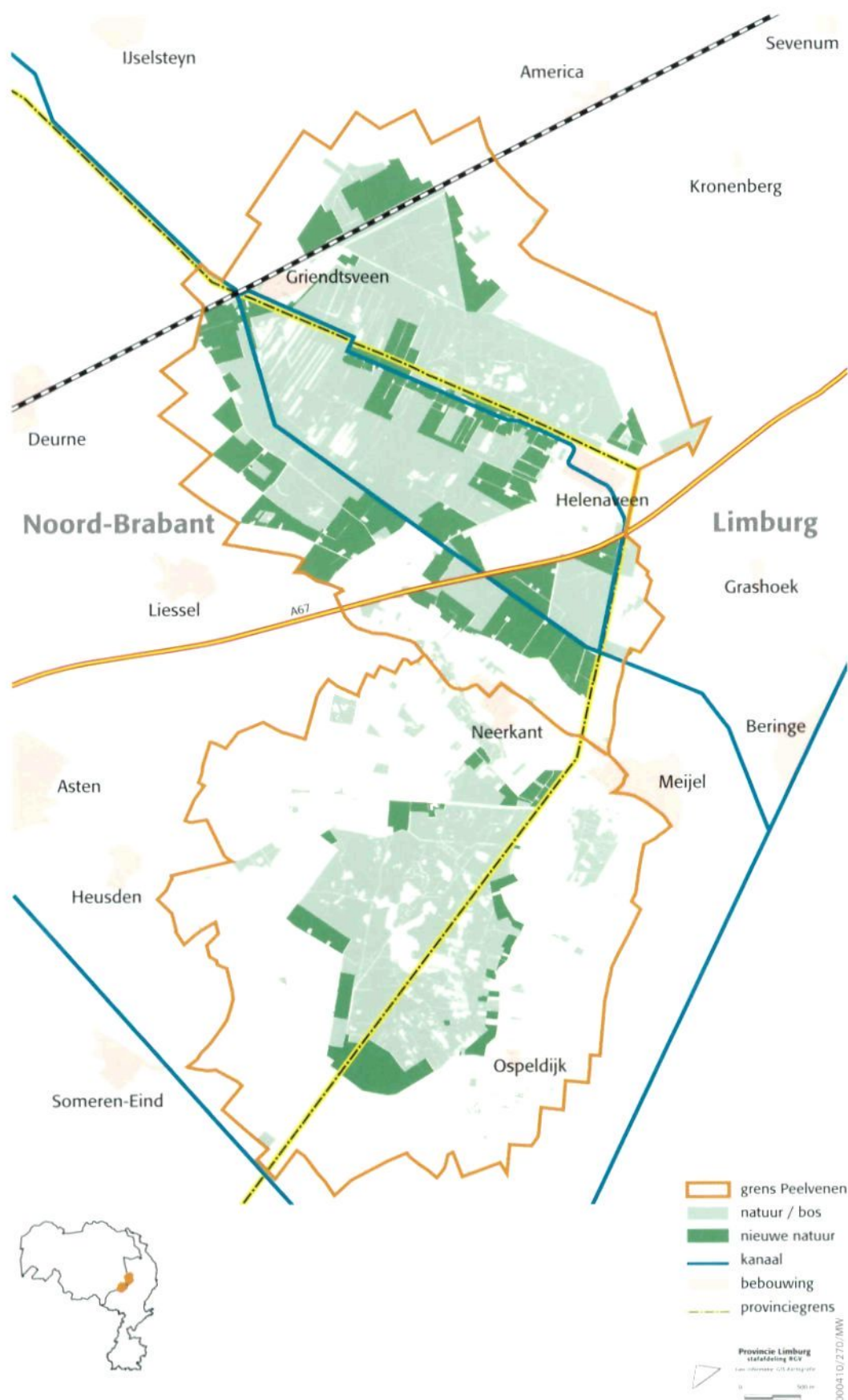
Projectnota voor het gebied Peelvenen
Streekcommissie Peelvenen november 1999

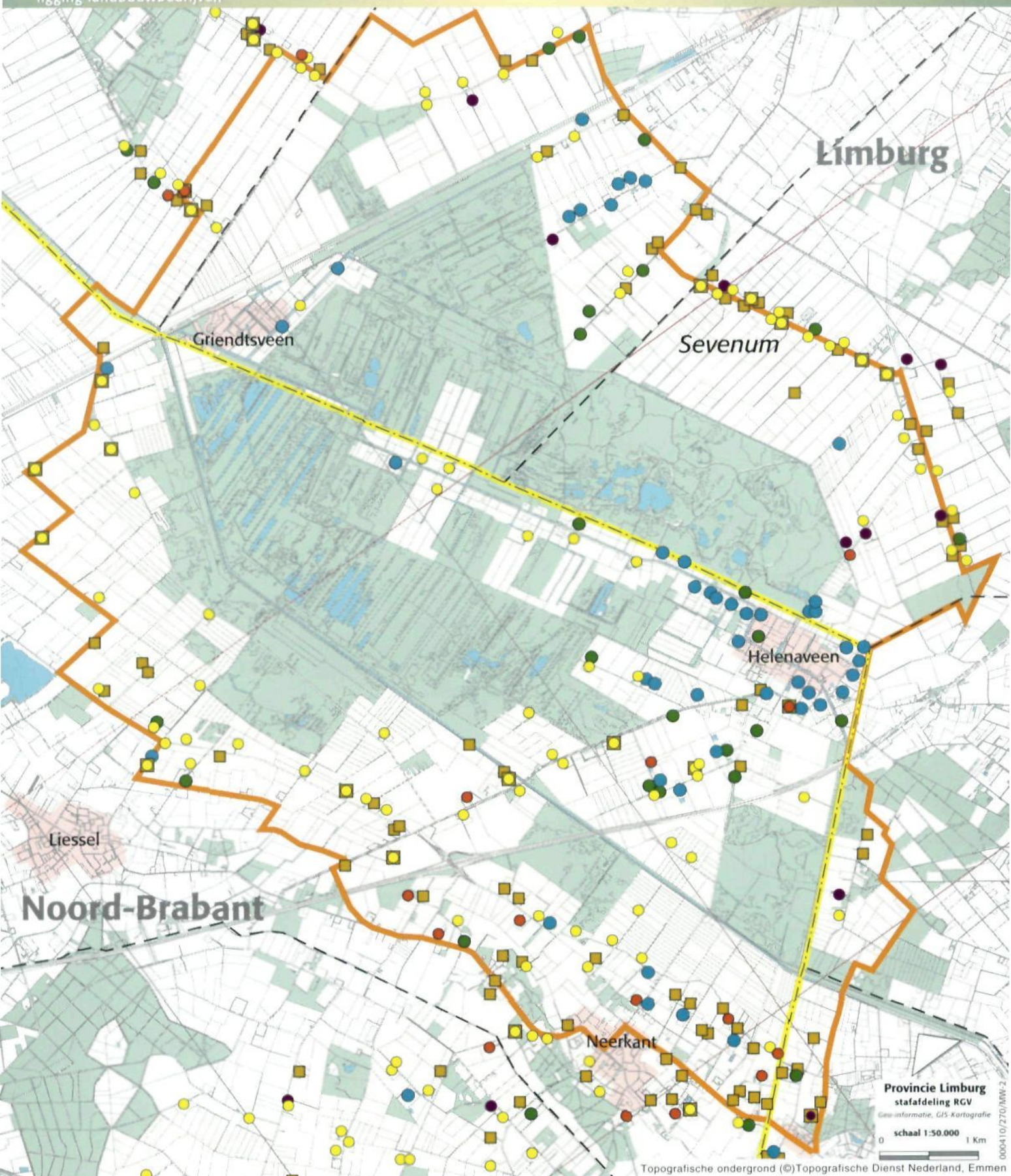
Streekplan Noord-Brabant
Provincie Noord-Brabant juli 1992

Waterhuishoudingsplan Provincie Noord-Brabant
Provincie Noord-Brabant 1999

Milieubeleidsplan Provincie Noord-Brabant
Provincie Noord-Brabant 2000

Streekplan Noord- en Midden Limburg
Provincie Limburg 1994

- gespecialiseerd melkveebedrijf
- gespecialiseerd varkensbedrijf
- gespecialiseerd kippenbedrijf
- gemengd rundvee / varkensbedrijf
- gemengd pluimvee / varkensbedrijf

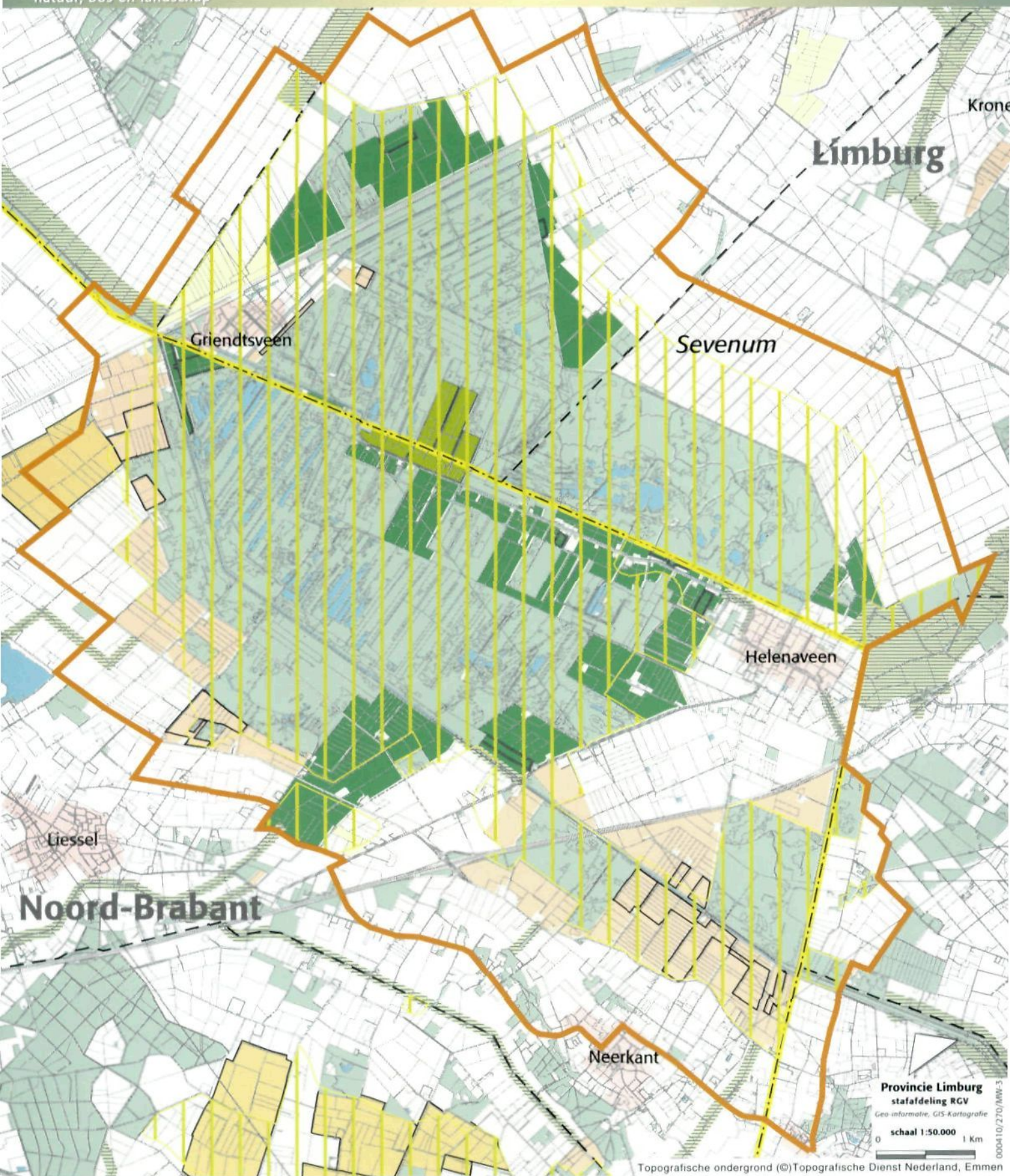
- glastuinbouwbedrijf
- tuinbouwbedrijf open grond
- overig bedrijf (zonder varkens)
- overig bedrijf (met varkens)

- provinciegrens
- - - gemeentegrens
- ▭ grens Peelvenen
- natuur / bos
- water
- bebouwing

Topografische ondergrond (©)Topografische Dienst Nederland, Emmen

000410/270/JWF-2

- reservaatgebied
- reservaatgebied gerealiseerd t/m 1998
- natuurontwikkelingsproject
- natuurontwikkelingsproject gerealiseerd t/m 1998
- natuurontwikkeling (eigendom SBB, meerjarig verp.)

- beheersgebied
- beheersgebied (zoekgebied ruime jas weidevogels en/of ganzenopvang)
- ecologische verbingszone
- Provinciale Ecologische Structuur (PES in Limburg)
- Groene Hoofdstructuur (GHS in Noord-Brabant)

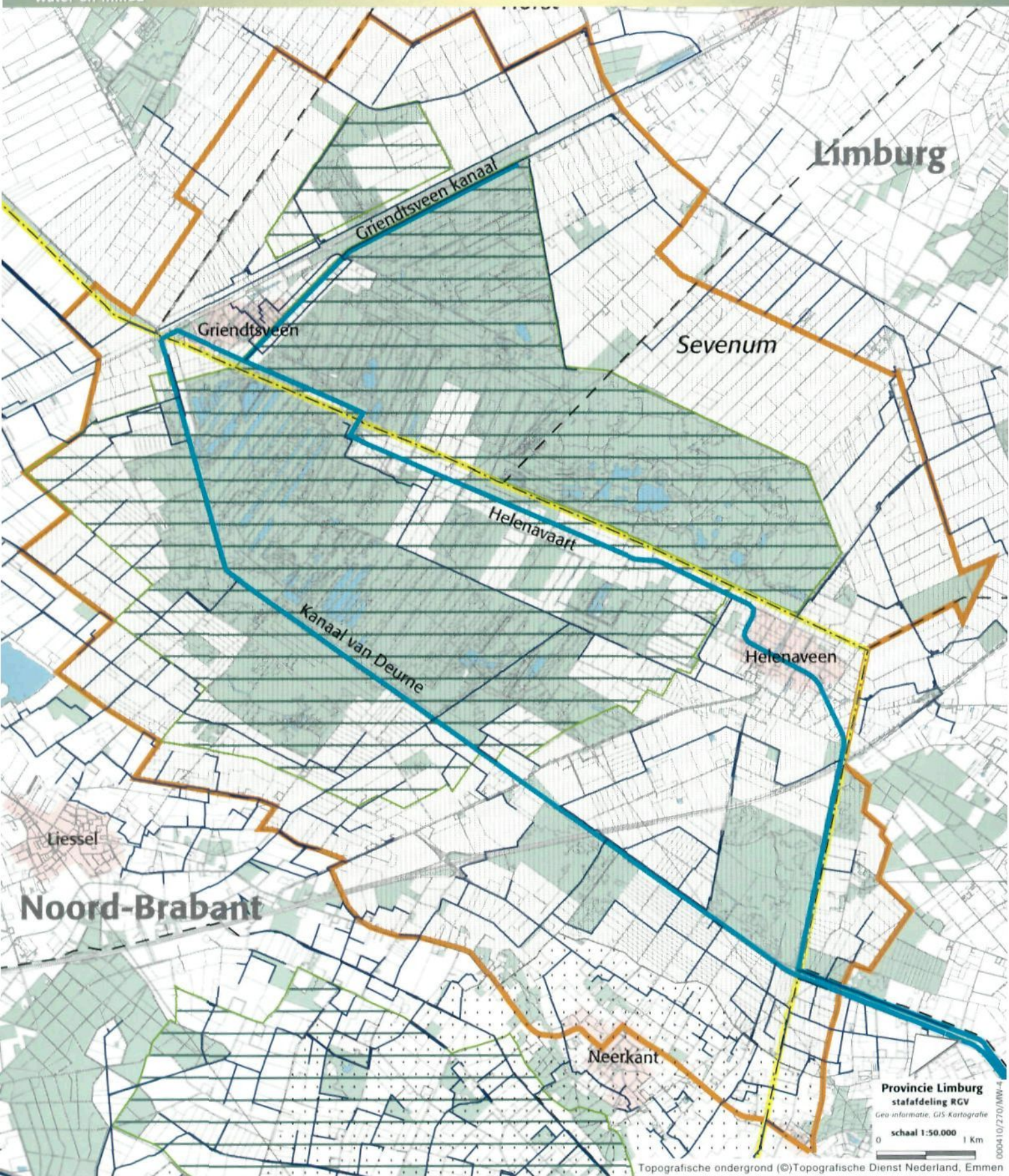
- provinciegrens
- gemeentegrens
- grens Peelvenen
- natuur / bos
- water
- bebouwing

Topografische ondergrond (©) Topografische Dienst Nederland, Emmen

Provincie Limburg
stafafdeling RGV
Geo-informatie, GIS-Kartografie
000410/270/ANW-3

schaal 1:50.000
0 1 Km

	kanalen		provinciegrens
	primaire waterlopen		gemeentegrens
	hydrologische bufferzone Groote Peel		grens Peelsevenen
	voorlopige hydrologische beschermingszone Mariapeel, Deurnese Peel		natuur / bos
	stillegebied		water
			bebouwing

Provincie Limburg
stafafdeling RGV
Geo-informatie, GIS-Kartografie
0004107270/0004-4
schaal 1:50.000
0 1 Km

Topografische ondergrond (©)Topografische Dienst Nederland, Emmen